

MASEHET MOED KATAN PEREK 1: MAŞKİN BET AŞELAHİN

Masehet Moed Katan

Yaprak 2 *Masehet Moed Katan*'da esas olarak *Hol A-Moed* (Pesah ve Sukot'un Yom Tov olmayan günleri) ve *Avelut* (yas) kuralları öğrenilmektedir. *Mişna*'nın derleyicisi Rabi Yeuda A-Nasi, *Masehet Moed Katan*'ı, *Masehet Megila*'nın ardına yerleştirmiştir, çünkü Purim ve *Hol A-Moed* arasında birbirine benzer bazı *alahalar* vardır. Örneğin her ikisinde de *esped* (vefat eden birinin ardından övgü konuşması) yapmak ve oruç tutmak yasaktır.

Masehet Şabat'ta, Şabat günü hangi *melahalar* yapmanın yasak olduğu açıklanmaktadır ("melaha" kavramı için bkz. I. Kitap, sayfa 49). *Masehet Betsa*'da ise bu *melahalar*dan bazılarının Yom Tov'da yapılabileceği belirtilmişti. *Hol A-Moed* ile ilgili durum nedir? Tora'da *Hol A-Moed*'e dair yasaklardan açıkça bahsedilmemektedir. Ama Hahamlarımız neyin serbest neyinse yasak olduğunu analiz yoluyla öğrenmişlerdir.

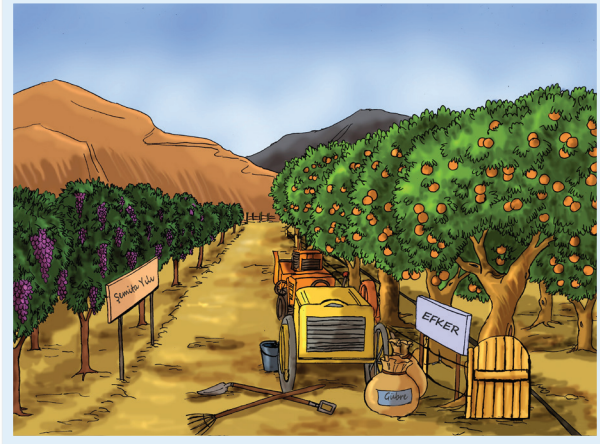
Masehet Moed Katan'ın ilk *mişnası* şöyle demektedir: "*Moed*'de *bet a-şelahin* sulanabilir." Başka bir deyişle, *Hol A-Moed*'de, "*bet a-şelahin*" adı verilen bir tarlayı sulamak üzere zahmete girilebilir. "*Şelahin*" sözcüğü "susuzluk" anlamına gelir. "*Bet a-şelahin*", üzerine yağın yağmurların yeterli olmadığı ve dolayısıyla suya susamış olan tarlalara verilen isimdir. *Mişna*, böyle bir tarlanın *Şemita* yılında da sulanabileceğini belirtmektedir.

Şemita Yılında Toprak İşleri

Yaprak 3 Mutlaka bildiğiniz gibi, *Şemita* yılında toprak işlerini yapmak yasaktır.

Bu yaprakta *Gemara*, *Şemita* yılı içinde yapılması yasak olan işlerin ayrıntısına girmekte ve bunların yasak olduğunu nereden öğrendiğimizi açıklamaktadır.

Tora *Bear peraşasında* "*Ve yedinci yılda... tarlanı ekme, bağını budama*" (Vayikra 25:4) demektedir. Tarlaya tohum ekme yasaktır; ağaçların daha iyi bir şekilde büyümesini sağlamak üzere dallarını budamak yasaktır.

Hayatı Kurtulan Gelin (devam)

"... Bunu gördüğümde kalbim zavallı fakir adam için sızladı ve karar verdim; bir şeyler yapmak zorundaydım. Yerimden kalktım ve gizlice kendi yemeğimi ona verdim. Böylece yoksul adam, gelinin ziyafetteki payıyla karnını doyurmuş oldu."

Rabi Akiva ayağa kalkarak "Böyle bir *mitsva* sonrasında yılanın zehrinden kurtulman hiç de şaşırtıcı değil!" dedi. "Zira pasukta '*tsedaka ölümden kurtarır*' (Mişle 10:2) diye yazıyor. Ve gerçekten de bu pasuk seninle gerçekleşmiş oldu!"

Hahamlarımızdan
MAASELER

SON

Bir sonraki pasukta Tora “*hasadın [ardından] kendiliğinden yetişen ürünlerini biçme ve kendine ayırdığın üzümlerini toplama*” demektedir. Tarlada kendiliğinden yetişen ürünlere “*sefihin*” adı verilir. Bir tarla sahibinin, *Şemita* yılı içinde bu ürünler üzerinde kendi sahipliğini göstererek onları sadece kendisi için biçmesi yasaktır. Onları *efker* (sahipsiz) kılarak herkesin kullanımına açmalıdır. Benzer şekilde bir bağ sahibi de *Şemita* yılı içinde kendi bağında koruma altında tuttuğu üzümlerle sadece kendisi için bağ bozumu yapamaz. Ama onları *efker* kılıp herkesin bağa girmesine ve üzümleri toplamalarına izin verdikten sonra kendisi de ihtiyacı kadar toplayabilir (Raşi’nin Tora açıklamaları).

Gemara ayrıca, *Şemita* yılında yapılması yasak olmayan, ama Hahamlarımızın çeşitli sebeplerle yasakladıkları bazı toprak işleri olduğunu da belirtmektedir.

Hol A-Moed Günleri

Yaprak

4

Hol A-Moed günlerinde öylesine *melaha* yapmak yasaktır; ama ihtiyaç halinde *melaha* yapılabilir.

Hahamlarımız hangi durumlarda *melaha* yapılabileceği konusunda düzenli kurallar belirlemişlerdir. Bu yazımızda *Hol A-Moed*’de *melaha* yapmanın serbest olduğu birkaç durumu ele alacağız.

a. “*Tsoreh A-Moed*” (bayram ihtiyacı): Yeme-içme ihtiyacını karşılama amaçlı her türlü *melaha* *Hol A-Moed*’de yapılabilir. Bunun yanında, eğer *Hol A-Moed*’in kendisi için gerekliyse, yapılabilecek başka *melahalar* da vardır.

b. “*Davar A-Aved*” (kayıp durumu): Eğer belirli bir mal bozulmak üzereyse, bunu önlemek için gerekeni yapma zahmetine girilebilir.

c. “*Tsorhe A-Rabim*” (halkın ihtiyaçları): *Hol A-Moed*’de, halkın ihtiyaçlarını karşılama amaçlı *melahalar* yapmak serbesttir. Örneğin sokaktaki çukurlar onarılabilir.

d. Bayrama yönelik ihtiyaç malzemelerini satın almak için gereken paraya sahip olmayan fakir biri *Hol A-Moed*’de çalışabilir.

Kim Kimdir?

Babil’deki Üçüncü Nesil Amoraim

Pumbedita Yeşivasında

Pumbedita yeşivası başkanı *Amora* Rav Yosef’in vefatından sonra, yeşivanın başına geçmeye aday iki haham vardı: Rav Yosef ve Raba.

Babil hahamları bu iki büyük otorite arasında hangisinin diğerine göre öncelikli olması gerektiği konusunda karara varamıyorlardı. Bir tarafta “*Sinay*” lakabıyla anılan ve Tora’nın tümü üzerinde bilgi ve uzmanlığı ile ün salmış olan Rav Yosef, diğer tarafta ise keskin zekâsı nedeniyle “*oker Arim*” (dağları söken) lakabıyla anılan Raba vardı. Bu konuda isim vermeksizin soru sormak üzere Erets-Yisrael’deki Hahamlara ulak gönderdiler: “Hangisi tercih edilir? ‘*Sinay*’ mı, yoksa ‘*oker arim*’ mi?” Erets-Yisrael’den gelen

cevaba göre ‘*Sinay*’ öncelikliydi, çünkü geniş çaplı bilgi ve uzmanlık son derece elzemdir. Bu yetkin cevaba dayanarak Rav Yosef’i *roş yeşiva* olarak seçtiler; ama Rav Yosef, büyük tevazuu ile bunu reddetti ve arkadaşı Raba’nın *roş yeşiva* olarak atanmasını istedi. Ve gerçekten de sonunda Raba, Pumbedita’daki yeşivanın başına geçerek 22 yıl boyunca bu görevi sürdürdü. Tüm bu yıllar boyunca mütevazı Rav Yosef, kendisini Raba’ya tabi kıldı ve ikisi birlikte çok sayıda öğrenci yetiştirdiler. Raba 22 yıllık *roş yeşiva* görevinin ardından vefat edince, Rav Yosef onun yerine geçti, ama iki buçuk yıl sonra o da vefat etti.

Rav
Yosef

Güzel Huylar ve Görgü Kuralları

Yaprak

5

Gemara önemli bir kural öğretmektedir: İnsan bir iş yapmak istediği zaman, daima öncelikle bu eyleminin sonuçlarının ne olacağını kontrol edip düşünmelidir.

Gemara'nın anlattığı üzere, Rabi Yanay'ın çok keskin zekâlı bir öğrencisi vardı ve bu öğrenci dersin ortasında çok iyi ve zekice sorular sorardı. Ve işte, çok sayıda insanın Rabi Yanay'ın dersini dinlemek üzere *bet midraşa* toplandığı bir gün, bu öğrenci... sürekli sessiz duruyordu! Hiç soru sormuyordu!

Neden?

Çünkü bu öğrenci kendi kendine şöyle düşünmüştü: “Evet, benim sorularım gayet iyi ve ben de hocamın sözlerini iyice anlayabilmek için bu soruları sormak zorundayım. Ama diğer yandan, bugün *bet midraşa* çok insan var ve eğer Rabi Yanay'ın hemen cevap vermekte zorlanacağı bir soru sorarsam, hocam mahcup olabilir! Bu nedenle sessiz kalacak ve soru sormayacağım.”

Gemara, bu şekilde davranıp, eylemleri üzerinde düşünerek bunların başkalarına zarar verip vermeyeceğini dikkatle değerlendiren bir kişinin Tanrı'nın getireceği kurtuluşa nail olacağını söylemektedir.

Davar A-Aved

Yaprak

6

Yukarıda, Hahamlarımızın *Hol A-Moed*'de “*davar a-aved*” durumunda *melaha* yapmaya izin verdiklerini görmüştük. Başka bir deyişle, eğer gereken yapılmadığı takdirde kaybolacak veya bozulacak bir mal söz konusuysa, gereken şey bir *melaha* yapmayı gerektiriyor olsa bile *Hol A-Moed*'de yapılabilir.

Gemara bu yaprakta “*davar a-aved*” konusunda bazı örnekler vermektedir.

Tarlaları Sulamak: *Gemara*, eğer tarladaki ürünler, sulanmadığı takdirde zarar göreceksse *Hol A-Moed*'de tarlanın sulanabileceğini söylemektedir. *Gemara*, hangi tarlaların sulanabileceği ve hangilerini sulamanın yasak olduğu konusunu geniş bir şekilde ele almış olan *Tanna* ve *Amoraların* öğretilerini aktarmaktadır; zira bazı tarlalar her zaman sulanmayı gerektirmez ve *Hol A-Moed*'de onları sulamaktan kaçınılabilir.

Hayvan Avlamak: *Gemara* “*davar a-aved*” konusuna bir örnek daha vermektedir: Bahçeye girip meyvelere zarar veren hayvanları avlamak. Örneğin fareleri yakalamak ve tarlaya zarar veren karıncaların bulunduğu delikleri yıkmak serbesttir.

Bu konuda Raban Şimon ben Gamliel çok ilginç bir şey söylemiştir: Eğer bir delikten karıncalarla birlikte toprak alıp başka bir karınca deliğine atarsak karıncalar birbirleriyle kavga etmeye başlarlar ve sonunda öyle bir “savaş” patlak verir ki, karıncalar birbirlerini öldürürler (Rabenu Hananel).

Hırsızlıktan Kurtaran Örtü

Amora Rav Nahman ben Yitshak'ın anne ve babasının evindeki sevinç büyüktü. Ailede yeni bir bebek dünyaya gelmişti ve kalplerde, bu küçüğün ileride büyük bir insan olması için edilen duaların eşlik ettiği büyük bir heyecan vardı.

Ama Rav Nahman ben Yitshak'ın henüz ilk bebeklik günlerinde, eve bazı astrologlar geldi. Ağızlarında hiç de sevindirici olmayan bir haber vardı. Gizli bir köşede, küçük Nahman'ın annesinin kulağına “Yıldızlarda

ve burçlarda gördüğümüz kadarıyla, yeni doğan oğlun gelecekte bir hırsız olacak!” diye fısıldadılar.

Nahman'ın annesi duydukları karşısında telaşa kapılmıştı ve hemen kararını verdi. Bunun olmasına asla izin vermeyecekti! Oğlunun, kendi saf niyetleri doğrultusunda, büyük bir Tora otoritesi olacak şekilde yetişmesi için elinden gelen tüm gayreti ortaya koyacaktı.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
211'de

Ev Kontrol Edilmeden Önce Eşyaların Çıkarılması

Yaprak

7

Tora, *Metsora peraşasında* “nige batim” (evlerin duvarlarında çıkan *tsaraat* lekeleri) konusunu öğretmektedir. Erets-Yisrael’de, duvarlarından birinde bir *tsaraat* lekesi çıkan bir ev *tame* hale gelir. Ama bu *tuma* durumu hemen yürürlüğe girmez. Önce bu lekeyi görmesi için bir Koen çağrılır. Koen bunun gerçekten de evi *tame* hale getiren türden bir leke olup olmadığını kontrol eder. Eğer öyleyse, evi *tame* ilan eder.

Bu yaprakta Tora’dan, şüpheli bir lekenin belirdiği bir evi kontrol etmek üzere gelen Koen’in nasıl davranması gerektiği konusunda rehberlik sağlayan bir pasuğu öğreniyoruz. Kutsal Tora’mız şöyle demektedir: “Koen talimat verir ve Koen lekeyi görmeye gelmeden önce evi boşaltırlar; bu sayede evdeki her şey *tame* olmaz. Koen bunun ardından evi görmeye gelir” (Vayikra 14:36).

Bu pasukta Tora, Koen’in ev sakinlerine tüm eşyayı oradan çıkarmaları talimatını vermesi gerektiğini söylemektedir. Koen evde beliren lekenin *tame* olup olmadığını kontrol etmek üzere eve ancak bundan sonra girecektir. Neden? Çünkü eğer eşya içerideyken evi *tame* ilan ederse, tüm eşya da hemen o anda *tame* olacaktır ve bazı eşyalar – yani kilden mamul olanlar – hiçbir zaman arındırılmayacağı ve daima *tame* kalacağı için, bu, evin sakinleri için büyük bir kayıp anlamına gelecektir. Tora işte böyle bir durumu önlemeyi amaçlamıştır.

Bayram Neşesi

Yaprak

8

Kutsal Tora’mız bayramlarda neşeli olmamızı emretmektedir. Pasukta “*Bayramında neşelenmelisin*” (Devarim 16:14) denmektedir. Bu yaprakta, bu nedenle, *Hol A-Moed*’de düğün düzenlenemeyeceğini öğreniyoruz, çünkü bayram içindeki neşe yalnızca bayramın kendisiyle alakalı olmalı ve düğün neşesiyle bayram neşesi birbirine karıştırılmamalıdır.

Bayramda neşelenme *mitsvası* nasıl yerine getirilir? Rambam’ın yazdığı üzere, kişi bayramda neşelenmek, eşini ve çocuklarını da neşelendirmekle yükümlüdür. Çocuklara – sevdikleri şekerlemelerden satın alır. Eşine – güzel giysiler veya takılar satın alır. Erkekler de et yiyip şarap içerler ve bu şekilde herkes neşeli olacaktır.

Kim Kimdir?

Babil’deki Üçüncü Nesil Amoraim

Yaşamı ve Vefatı

Rav Yosef hayatının büyük bölümünde kördü. Bu durumun sebeplerinden biri *Rişonim* Dönemi otoritelerinin yazılarında yer almaktadır. Buna göre Rav Yosef, etrafındaki dört *amalık* alanın dışına bakmamak için kırk gün boyunca karanlık bir evde oturmuş, ardından kendisine parlak mermer taşlar getirilmesini istemişti. Bunlara baktığı anda gözleri kamaşmış ve böylece kör olmuştu. Rav Yosef’in kör olduğu gerçeği karşısında, onun Tora’da “*Sinay*” diye anılacak kadar müthiş bir uzman olması gerçekten hayranlık uyandırıcıdır. Âmâ olmasına rağmen, Rav Yosef yaşam sevincini asla kaybetmemiştir.

Tanrı “...ağızındaki Sözlerim, *senin ağızından ve evladının ağızından ve evladının evladının ağızından ayrılmayacak*” (Yeşayau 59:21) demiştir. *Gemara* Rav Yosef’in, “*senin ağızından... ayrılmayacak*” kısmının kendisi için gerçekleşmesi amacıyla kırk gün oruç tuttuğunu,

“*senin ağızından ve evladının ağızından... ayrılmayacak*” kısmının gerçekleşmesi amacıyla kırk gün daha ve “*senin ağızından ve evladının ağızından ve evladının evladının ağızından ayrılmayacak*” kısmı için de üçüncü bir kırk gün oruç tuttuğunu aktarır. Bunun ardından Rav Yosef, bu aşamadan sonra Tora’nın “kendi hanına hep geri döneceğini”, yani bir ailede üç nesil Tora uzmanı olduktan sonra, bunun sonraki nesillerde de devam edeceğini söylemiştir. Ve gerçekten de Rav Yosef buna nail olmuş, oğlu Rav Nahman ve torunu Rav Dimi de birer *talimd haham* haline gelmişlerdir.

Rav Yosef seksen yaşındayken vefat etmiştir. Öldüğü gün bir mucize meydana gelmiş ve Fırat Nehri’nin üzerindeki köprüler birbirleriyle buluşmuştur.

Onun ardından yerini öğrencisi Abaye almıştır.

**Rav
Yosef**

Rambam önemli bir nokta eklemektedir: Bir Yahudi bayramda neşelenirken, zavallı fakir ve yoksul insanları da kesinlikle unutmamalıdır, çünkü onların da bayramda neşeli olmalarını sağlamak gerekir (*Şulhan Aruh Orach Hayim* 529’da aktarılmaktadır).

Bet-Amikdaş’ın ayakta olduğu dönemlerde bayramda neşelenme *mitsvasını* *korbanların* etini yiyerek yerine getirirlerdi. Bu nedenle bayramlarda Yeruslayim’e gelenler beraberlerinde özel bir *Şelamim-korbanı* getirirlerdi. Bu *korban* “*şalme simha*” (neşe amaçlı *Şelamim-korbanları*) adı verilirdi, çünkü bu, bayramda neşelenme *mitsvasını* yerine getirme amacıyla eti yenen bir *Şelamim-korbanı*ydı.

I. Bet-Amikdaş’ın İnşası

Yaprak

9

Bet-Amikdaş’ın inşa edilmesi için Yisrael halkı Erets-Yisrael’e girdiği zaman Bet-Amikdaş’ı hemen inşa etmemişti. Başlarda *korban* ibadetini önce Gilgal’a yerleştirilen, sonraları da başka yerlere taşınan Mişkan’da gerçekleştiriyorlardı.

Bet-Amikdaş’ın inşası konusuyla ilgilenmeye Kral David başladı. Gerekli gümüş ve altınları hazırladı Moriya Dağı’nı Aravna A-Yevusi’den satın aldı ve Bet-Amikdaş’ın temellerini de inşa etti. Ama Bet-Amikdaş’ın kendisini inşa eden, Kral David’in oğlu Kral Şelomo oldu. Bet-Amikdaş’ın inşası birkaç yıl sürdü ve inşaat, Bene-Yisrael’in Mısır’dan çıkışının dört yüz seksen yıl sonrasında Tişri ayında sona erdi.

Bu yaprakta o Tişri ayında tüm Yisrael halkının, Bet-Amikdaş’ın ibadete açılmasını kutlamak üzere Yeruslayim’e toplandığını ve orada sıra dışı bir neşenin yaşandığını öğreniyoruz. *Gemara*’da ayrıca, Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın bu büyük kutlamaya katılan tüm Yahudilere, Gelecek Dünya’daki yaşama nail olacaklarına dair söz verdiği söylenmektedir.

I. Bet-Amikdaş dört yüz on yıl ayakta kalmış; bunun ardından Babil İmparatoru Nevuhadnetsar burayı yıkmış ve Yahudileri Babil’e sürmüştür.

Hol A-Moed’de Ticaret

Yaprak

10

Hol A-Moed’de ticaret yapılmaz. Alım ve satım işlemleri gerçekleştirilmez. Yalnızca *Hol A-Moed*’e dair ihtiyaçları karşılama amacıyla, örneğin süt, ekmek ve bayram için gereken diğer yiyecek maddeleri satın alınabilir.

Gemara, Hahamlarımızın, zararı önleme amacıyla *Hol A-Moed*’de ticaret yapmaya izin verdikleri bazı durumların varlığından bahsetmektedir. Şimdi bunlardan birini öğreneceğiz.

Dikkat edin! “Anapara” ile “kâr” arasındaki farkı mutlaka siz de biliyorsunuzdur. Diyelim ki Reuven’in, iki yüz *şekel* değerinde on çuval patatesi var ve bunları birine iki yüz elli *şekle* satabiliyor. Bu patateslerin “anaparası” iki yüz *şekeldir*; yani maliyet olarak değeri budur. Diğer elli *şekel* ise “kâr”dır.

Hahamlarımız şöyle demişlerdir: Eğer Reuven patates fiyatının düşmek üzere olduğunu ve “anapara” açısından da kayba uğrayacağını görüyorsa, o zaman, kayba uğramamak için bunları *Hol A-Moed*’de satabilir (*Şulhan Aruh Orach Hayim* 539).

Bayram İhtiyaçları

Yaprak

11

Hol A-Moed’de yiyecek maddeleri hazırlanabilir ve bu nedenle, yeme amacıyla meyve koparmak serbesttir. Aynı şekilde, bir dükkândan yiyecek maddeleri de satın alınabilir.

Hol A-Moed’de yiyeceklerin hazırlanması veya korunmasında kullanılan araçları tamir etmek de serbesttir. Örneğin yemek pişirmek için kullanılan bir fırın ve yiyeceklerin taze kalması için kullanılan bir buzdolabı bozulduğu takdirde onarılabilir.

Hahamlarımız şöyle demişlerdir: *Hol A-Moed*’de, yiyeceklerle ilgili olmayan mallar da, eğer *Hol A-Moed*’de kullanılması gerekiyorsa, tamir edilebilir. Örneğin balkonun korkulukları kırıldıysa ve onarıma ihtiyacı varsa, bu yapılabilir. Ama onarım işleminin usta işi bir çalışmayla yapılması yasaktır. Bu nedenle, iyi ve sabit bir korkuluk yapıldığı zaman olduğu gibi beton ve tuğla kullanılarak değil, ihtiyacı karşılayacak şekilde tahta kalas ve ağaç dallarından geçici bir korkuluk yapılır ve asıl sabit korkuluğun inşası bayram sonrasına bırakılır.

MASEHET MOED KATAN
PEREK 2:
Mİ ŞEFAH

Bişule Nohrim

Yaprak

12

Beezrat A-Şem, Masehet Avoda Zara'da "Bişule Nohrim" konusunu ele alacağız. Hahamlarımız, bazı şartlar altında, Yahudi olmayan biri tarafından pişirilmiş bir yiyeceği yemeyi, bu yiyeceğin Kaşer olduğundan, örneğin içinde et-süt karışımı veya gereğince kesilmemiş bir hayvanın eti bulunmadığından yüzde yüz emin olursa bile, yasaklamışlardır.

Hahamlarımızın bu yasağı koymalarının amacı, Yahudilerle yabancılar arasında belli bir mesafeyi korumak ve asimilasyonu önlemektir.

Gemara, Yahudi olmayan biri pişirmiş olsa da yenebilecek bazı yemekler olduğunu belirtmektedir. Bunlar genel olarak, pişmiş halde değilken de yenebilen yiyeceklerdir. Örneğin havuç, pişmemişken de yenebilen bir yiyecektir ve bu nedenle, Yahudi olmayan birinin pişirdiği havucu yemek yasak değildir. Neden? Çünkü yenebilmesi için pişirilmeyi gerektirmeyen türde bir yiyecek "önemli bir yiyecek" sınıfında sayılmaz ve Hahamlarımız bu gibi yiyecekleri yasaklarına dâhil etmemişlerdir.

Nitekim *Gemara*, Rabi Yeuda Nesia'nın, yabancı biri tarafından kaynatılmış suyu içtiğini kaydetmektedir; zira su, kaynatılmadan da içilebilen bir maddedir.

Kim Kimdir?

Babil'deki Üçüncü Nesil Amoraim

Üçüncü nesilde Babil'de yaşamış *Amoralar*dan biridir.

Bazılarına göre babası Şemuel, Babil'deki ilk *Amoraim* neslinde Neardea *yeşivasının* başkanlığını yapmış olan ünlü *Amora* Şemuel'dir.

Raba bar Şemuel Babil'de yaşamış ve Tora'yı Rav Şešet ve Rav Hisda'dan öğrenmiştir. *Barayta* öğretilerindeki uzmanlığı ve bunların ayrıntıları hakkındaki titizliği ile ünlenmişti ve bu nedenle kendi neslindeki başka *Amoralar*ın önünde *barayta* öğretilerini ezberden söylerdi. (*Amoralar* Tora öğrendikleri

zaman, yanlarında, *barayta* öğretilerini kelimesi kelimesine ezberden söylemekle görevli bir haham da olur ve gerektiğinde istenen *barayta'yı* onlara söylerdi. Öğrenim hep sözlü gerçekleştirildiği için bu önemli bir gereklilikti.) Raba bar Şemuel'in bu uzmanlığından hocası Rav Hisda da faydalanmış, belirli bir *barayta* öğretisini onun önünde söylemesini istemiştir (bkz. *Baba Kama* 98b). Benzer şekilde birçok *Amora* belirli bir *alahayı* doğrulama ihtiyacı duyduklarında onun ezberden söylediği *baraytalardan* yararlanmışlardır.

Raba
bar Şemuel

**MASEHET MOED KATAN
PEREK 3:
VEELU MEGALEHİN**

Erev Pesah'ta Melaha Yasağı

Yaprak

13

Erev Pesah'ta, gün ortasından itibaren belli başlı *melahalar* yapılmaz.

Neden? Çünkü *Pesah-korbanı* gerçekleştirildiği zaman tüm Yisrael halkı Yeruslayim'de toplanır ve *Erev Pesah'ta* gün ortasından itibaren *Pesah-korbanı* yerine getirirlerdi. Bu *korban* gün ortasından itibaren yapılmaya başlandığı için, o saatten itibaren *Yom Tov'da* olduğu gibi davranırlar ve belli başlı *melahaları* yapmazlardı.

Günümüzde ne yazık ki Bet-Amikdaş yıkık haldedir ve *korbanlar* yapılamamaktadır. Ama *Erev Pesah'ta* bazı *melahaları* yapma konusundaki yasak yürürlükte kalmıştır.

Hangi *melahalar* yasaktır?

Bu yaprakta bu konudaki *melahaların* üçünü öğreniyoruz:

- a. Saç tıraşı olmak yasaktır.
- b. Terzilerin giysi dikmeleri yasaktır.
- c. Çamaşır yıkamak yasaktır.

Hol A-Moed'de Tıraş Olma ve Çamaşır Yıkama Yasağı

Yaprak

14

Hol A-Moed günlerinde tıraş olmak ve çamaşır yıkamak yasaktır.

Bu yaprakta, *Hol A-Moed'de* kullanmak için ihtiyaç duyulan giysilerin bile yıkanmasının yasak olduğunu öğreniyoruz!

Yıkama işleminin amacı bayramı onurlandırmak olduğuna göre bu yasağın sebebi nedir?

Gemara'nın açıklamasına göre, eğer *Hol A-Moed'de Hol A-Moed* için çamaşır yıkamak serbest olursa, bazı insanlar bayramdan önce kendi kendilerine “Şimdi çok meşgulüz; tüm bayram yemeklerini hazırlamamız, Pesah arifesinde evi tamamen temizlememiz, Sukot arifesinde *suka* yapmamız vs. gerekiyor. Bu nedenle tıraş olma ve çamaşır yıkama işini *Hol A-Moed'e* bırakalım” diye düşüneceklerdir.

Ve o zaman ne olacaktır? Bayrama tıraşsız ve yıkanmamış giysilerle gireceklerdir ki bu da bayramın onuruna aykırıdır. Bu nedenle Hahamlarımız *Hol A-Moed'de* tıraş olmayı ve çamaşır yıkamayı yasaklamışlardır. Böylece herkes, bayrama gerektiği gibi tıraşlı halde ve temiz giysilerle girecektir.

Gemara, sadece tek bir giysisi olan ve bu giysisi *Hol A-Moed'de* kirlenen bir kişinin onu yıkayabileceğini söylemektedir. *Hol A-Moed'de* küçük çocukların giysileri de yıkanabilir, çünkü onlar bütün giysilerini kirletirler.

Metsora Kuralları

Yaprak

15

Bu yaprakta “*tumat metsora*” (*tsaraat* adlı manevi kaynaklı cilt hastalığının sebep olduğu *tuma*) hakkında bilgi alıyoruz.

Bedeninde *tsaraat* lekesi (İbranice: *nega*) olan bir kişi bir Koen’e giderek bunu ona göstermelidir. Koen bu lekeyi inceleyerek *tsaraat* olup olmadığını belirler; zira “*Tazria*” *peraşasında tsaraatın kesin işaretlerinin neler olduğu yazılıdır*. Eğer Koen bu kişide *tsaraat* olduğunu tespit ederse ona “*Sen tamesin*” der ve o kişi hemen o anda *tumat metsora* ile *tame* hale gelir. O andan itibaren, şehir surlarının dışına çıkmalı ve *tsaraat* rahatsızlığı geçene kadar orada kalmalıdır. Ve eğer karşısına bir kişi çıkarsa ona “*Dikkat et! Tameyim. Bana dokunma*” demelidir.

Sefer A-Hinuh (*mitsva* 169), *tsaraat* lekesi olan bir kişinin doktora değil, özellikle bir Koen’e gitme gerekliliği üzerinde durur. Bunun amacı, o kişinin, söz konusu *tsaraat* lekesinin tıbbi bir mesele olmadığını, işlemiş olduğu günahlar nedeniyle başına geldiğini ve geçmesini istiyorsa *teşuva* yapması gerektiğini vurgulamaktır. *Tsaraat* hastası olan kişi (*metsora*) tek başına şehir dışında oturur ve ne konuda *teşuva* yapması gerektiğini düşünür. Ve *teşuva* yaptığı zaman, Kutsal ve Mübarek Tanrı onu *tsaraat* hastalığından kurtarır.

Bet-Amikdaş’ta İlk Kez Görev Yapan Koen

Yaprak

16

Sevgili çocuklar! Bu yazımızda Koenlerin Bet-Amikdaş’taki ibadette görev almaya nail olacakları ilk güne nasıl hazırlandıklarını öğreniyoruz.

Bet din, Koenlere *korbanlar*la ilgili *alahaları* öğretecek özel *talmid hahamlar* görevlendirirlerdi. Bu öğretmenler onlara örneğin, *korbanın* kanının nasıl alınacağını, *Mizbeah* üzerinde onunla nasıl işlem yapılacağını ve daha birçok *alahayı* öğretirlerdi.

Yirmi yaşına gelen bir Koen, Bet-Amikdaş’ta yer alan ve Koenlerden oluşan özel bir *bet dine* giderdi. Orada onun Bet-Amikdaş’taki ibadete uygun olup olmadığı değerlendirilirdi ve göreve kabul edildiği takdirde o gün o Koen için bir bayram günü olurdu (*Masehet Midot*).

Bir Koen ilk kez görev yaptığında, Levilerin *korbanlar* gerçekleştirilirken ayakta durup şarkı söyledikleri sırada ibadete girerdi (Rambam, *İlhot Kele A-Mikdaş* 5:15).

Kim Kimdir?

Babil’deki Üçüncü Nesil Amoraim

Üçüncü *Amoraim* neslinde Babil ve Erets-Yisrael’de yaşamış bir *Amorad*ır.

Babil’de doğmuş ve orada *Amoralar* Raba ve Rav Yosef’ten Tora öğrenmiştir.

Ticari faaliyetleri nedeniyle birçok kez Erets-Yisrael’e çıkmış ve Babil’deki Hahamlarla Erets-Yisrael’deki Hahamlar arasında *alahaların* aktarımı için elçilik görevinde bulunmuştur.

Erets-Yisrael’de Rabi Ami, Rabi Aba ve Rav Avua’nın yanında öğrenim görmüştür. Hahamların arasında otururdu ve birçok kez onun kararlarını *alaha* olarak kabul etmişlerdir.

Dürüstlüğü hakkında Hahamlar “*Kalbinde doğruyu konuşan*” (Teilim 15:2) pasuğunu söylerlerdi. Bir keresinde Rav Safra bir eşeğini satışa çıkarmıştı. Bir adam gelip eşeği ondan

belirli bir fiyatla almak istedi. O sırada Rav Safra *Keriat Şema*’nın ortasındaydı ve bu nedenle o fiyatı söyleyen adama cevap veremedi. Müşteri, Rav Safra’nın cevap vermemesini, teklif ettiği fiyatı beğenmemesine bağladı ve bu nedenle teklifini yükseltti. Rav Safra *Keriat Şema*’yı bitirdikten sonra, adama gitti ve “Bana ilk fiyatı söylediğinde kalbimde bunu kabul etmiştim. Bu nedenle, yaptığın ikinci teklif için eklediğin tutarı almayacağım” dedi.

Rav Safra’nın yakın arkadaşları arasında, Babil’deki dördüncü neslin büyüklerinden, *Amoralar* Abaye ve Rava da vardı ve Rav Safra’dan öğrendikleri çok sayıda *alaha* onların *bet midraşında* sürekli olarak irdelenirdi.

Rav Safra Babil’de, neslin büyüğü Abaye hayattayken Pumbedita şehrinde vefat etmiştir.

**Rav
Safra**

Hemen ellerini ve ayaklarını Bet-Amikdaş'taki *kiyorda* (özel bir su haznesi) ilk kez yıkar ve sonra da hayatındaki ilk *korbanın* işlemlerini yapmaya geçerdi. Hangi *korbanı* gerçekleştirirdi? Bu yaprakta, göreve ilk kez başlayan bir Koen'in, bir *Minha-korbanı* getirip bunun işlemlerini şahsen yaptığını öğreniyoruz. Bu *korbanı* "*Minhat Hinuh*" (göreve başlama amacıyla getirilen *Minha-korbanı*) adı verilirdi, zira Koen Bet-Amikdaş'taki ibadet görevine ilk olarak bu *korbanla* başladı. (Not: *Minha-korbanı*, hayvanla değil, ırmikle yapılan özel bir *korban* türüdür. Bkz. I. Kitap, sayfa 211 ve VI. Kitap, *Masehet Menahot*.)

Nazir'in Tıraşı

Yaprak

17

Bu yaprakta bir *nazirin* getirdiği *korbanları* öğreniyoruz.

"*Nazir*" olma vaadinde bulunan bir kişinin, *nazirlik* dönemi boyunca şarap içmesi, üzüm yemesi, tıraş olması ve bir ölüyle temas veya aynı çatı altında bulunma sonucunda *tame* olması yasaktır.

Nazirlik dönemi sona erdiğinde *nazirin* Bet-Amikdaş'a üç *korban* getirmesi gerekirdi: Bir *Hatat-korbanı*, bir *Ola-korbanı* ve bir de *Şelamim-korbanı*. Bu *korbanları*, *beezrat A-Şem*, *Masehet Nazir*'de öğreneceğiz.

Söylediğimiz gibi, *nazirlik* dönemi boyunca bir *nazirin* tıraş olması, şarap içmesi ve ölü nedeniyle *tame* olması yasaktır. Ama *korbanlarını* getirdiği andan itibaren artık bunları yapabilir.

Nazir korbanlarını gerçekleştirdikten sonra Bet-Amikdaş'taki *ezrat naşime* (kadınlar avlusu) giderdi. Orada "*Lişkat A-Nezirim*" (*nazirler* dairesi) adı verilen özel bir salon yer alırdı. Bu salonda ne mi yapılırdı? *Nazirin* tüm kılları tıraş edilir ve getirmiş olduğu *Şelamim-korbanının* etinin pişirilmesinde kullanılan ateşte yakılırdı.

Gemara'da, her ne kadar daha önce öğrendiğimiz gibi *Hol A-Moed*'de tıraş olmak yasaksa da, eğer *nazirlik* dönemi *Hol A-Moed*'de sona ererse, bir *nazirin*, getirmekle yükümlü olduğu *korbanlarını* geciktirmemek için yine de tıraş olması gerektiği belirtilmektedir.

Tırnak Kesimi

Yaprak

18

Bu yaprakta tırnak kesimi hakkında bazı *alahalar* öğreniyoruz.

Mutlaka dikkat etmişsinizdir; tırnak kesilirken hiçbir tırnak parçasının yere düşmemesi için çok dikkat edilir. Bu yaprakta, tırnağa basmanın tehlike yaratabileceği söylenmektedir ve bu nedenle yere tırnak düşürmemeye özen gösterilir.

Gemara, tırnakların genelde toprağa gömüldüğünü veya yakıldığını söylemektedir. Günümüzde tırnaklar çoğunlukla tuvalete atılır.

Acaba *Hol A-Moed*'de tırnak kesilebilir mi?

Gemara bu konuda bir görüş ayrılığına yer vermektedir. Rabi Yeuda bunun yasak olduğu görüşündeyken, Rabi Yose'ye göre bu serbesttir.

Alaha konusunda farklı gelenekler vardır. Bazı otoriteler Rabi Yose'nin görüşü doğrultusunda *Hol A-Moed*'de tırnak kesilebileceğine hükmetmişken, bazıları ise *Hol A-Moed*'de tırnak kesilemeyeceği, ama eğer bir kişi bayram arifesinde tırnaklarını kesmişse ve tırnakları tekrar uzamışsa, o zaman bunları *Hol A-Moed*'de de kesebileceği görüşündedir (bkz. *Şulhan Aruh Orach Hayim* 532 ve *Rema; Mişna Berura* 2).

Hırsızlıktan Kurtaran Örtü (devam)

Fedakâr anne, kıymetli oğlunu bu kaderden nasıl koruyup kollayacağı konusunda bir plan yapmak için aklını sürekli buna yoruyordu. Sonunda, kalbinde, atacağı cesur adıma dair karar aldı.

O andan itibaren, Rav Nahman'ın annesi, oğlu Nahman'ın başının hiçbir zaman örtüsü olmamasına çok, ama çok dikkat edecekti.

Ama bu her Yahudi erkeğin başına koyduğu türden normal bir örtü olmayacaktı; zira bu basit örtüyle başını örtmeye, Tanrı'sına inanan her Yahudi zaten özen gösterirdi. Rav Nahman'ın annesi, bu normal baş örtüsüne ek olarak, oğlunun başını özel bir gocukla örtecekti.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
213'te

Moşe Rabenu'nun Koyduğu Kural

Yaprak

19

Bu yaprakta *Gemara, Masehet*'in sonuna kadar işleyeceği *avelut* (yas) konusuna başlamaktadır. Yakınlarından (bkz. sıradaki yazımız) biri vefat eden bir kişi onun için yas tutmalıdır. Böyle birine “*avel*” adı verilir.

Avelut konusunda birçok *alaha* vardır. Bu *alahalar*, örneğin kimler için yas tutmak gerektiği, yas günlerinde ne şekilde davranıldığı, yas döneminin ne kadar sürdüğü, yas döneminde herhangi bir işle meşgul olup olunamayacağı ve bunlar gibi daha birçok konuya değinir.

Herkesin bildiği gibi, Tanrı gecinden versin, bir kişi öldüğü zaman, yakınları onun için “*şiva*” (yedi) adı verilen yedi günlük bir yas dönemi boyunca yerde oturur.

Mişna, eğer *avel* “*şiva*” oturmaya başladıysa ve o dönem içine bir bayram rastladıysa, yasın sona erdirileceğini belirtmektedir. Örneğin eğer bir kişi “*şiva*” oturmaya Pesah bayramı arifesinde öğleden sonra başladıysa, bayramın başlamasıyla birlikte “*şiva*”yı keser ve herkes gibi bayramda neşelenir. Ayrıca bayramın bitiminden sonra “*şiva*” oturmaya devam etmesine gerek yoktur.

“*Şiva*” oturma kuralını kim koymuştur? Moşe Rabenu. Şunu bilmek ilginç olacaktır ki, düğün sonrasında gelin ve damadın yedi gün boyunca neşelenmeleri kuralını koyan da Moşe Rabenu'dur (Rambam; *İlhot Evel* başı).

Yedi Yakın Akraba

Yaprak

20

Yukarıda, Tanrı gecinden versin, yakın bir akrabanın ölümü sonrasında yas tutmak gerektiğini öğrenmiştik. Acaba her akraba için yas tutmak gerekir mi? Hayır! *Gemara* bu bağlamda kimlerin “yakın akraba” sayıldığını Koenlerden öğrendiğimizi belirtmektedir.

Bilindiği gibi Koenlerin bir ölü nedeniyle *tame* olmaları yasaktır. Bu nedenle bir Koen, içinde ölü birinin bulunduğu bir binaya giremez ve mezarlarla dokunamaz; zira bunları yapması halinde *tame* olacaktır.

Ancak Tora bunu sınırlamaktadır: Eğer bir Koen'in “yakın bir akrabası” vefat ederse, o zaman Koen'in, o akrabasının cenaze işlemleri için *tame* olması gerekir. Söz konusu yakın akrabalar yedi tanedir: **a.** Koen'in eşi. **b.** Babası. **c.** Annesi. **d.** Oğlu. **e.** Kızı. **f.** Erkek kardeşi. **g.** Evlenmemiş kız kardeşi.

Hahamlarımız, ölümü halinde yas tutmayı gerektiren yakın akrabaların kim olduğunu işte buradan öğrenmişlerdir. Ancak Hahamlarımız buna bir ekleme yaparak, her ne kadar Koenler sadece henüz evlenmemiş olan kız kardeşleri için *tame* olabilirlerse de, yas söz konusu olduğunda, evlenmiş bir kız kardeş için de yas tutulması gerektiğine hükmetmişlerdir.

Bu akrabalara “*şivat a-kerovim*” (yedi yakın) adı verilir.

Kim Kimdir?

Babil'deki Üçüncü Nesil Amoraim

Hayatından Kesitler

Üçüncü nesildeki *Amoralardan* biri ve Babil'deki dördüncü *Amoraim* neslinin büyüklerinin ve liderlerinin hocasıdır.

Tora'yı önceleri Rav'dan ve daha sonraları Rav Una'dan öğrenmiştir ve Rav Una'nın başlıca öğrencisi olarak kabul edilir. Benzer şekilde Rav Yirmeya bar Aba'nın yanında da Tora öğrenmiştir.

Sonraları *Neardea*'daki eski “*Be Kenişta DeŞaf VeYativ*” (yerinden sökülüp

başka yere yerleştirilmiş *bet keneset*; bkz. sayfa 40) adlı sinagogda Tora öğrenmiş ve öğretmiştir. Bu sinagog Yeuda Kralı Yehonya'nın, Babil'e sürüldüğü sırada Yerusalayim'den alarak yanında getirdiği taş ve toprakla inşa edilmişti (*Megila* 29a).

Bunun ardından Mehoza'ya geçmiştir ve en sonunda Sura yakınlarındaki Şalhi kentinde kendisine ait bir *bet midraş* ve *yeşivası* olmuştur.

Rav
Şeşet

Yedi Yas Günü

Yaprak

21

Yedi yakından biri vefat ettiği zaman yedi gün yas tutmak *mitsva*dır.

Gemara, Tora'ya göre sadece bir gün yas tutmanın *mitsva* olduğunu ve yukarıda öğrendiğimiz gibi, Moşe Rabenu'nun yas döneminin yedi gün olmasına karar verdiğini belirtmektedir.

Bu yaprakta, kutsal Atalarımızın da yakınları için yedi gün yas tuttuklarını öğreniyoruz.

Tora'nın anlattığı üzere, Yaakov Avinu öldüğü zaman “*Yarden'in kıyısında bulunan Goren Aatad'a geldiler. Burada [Yaakov'u] büyük ve görkemli bir törenle methettiler. Babası için yedi gün boyunca yas tuttu*” (Bereşit 50:10). Son cümlede, Yosef A-Tsadik'in, babası Yaakov Avinu için yedi gün yas tuttuğu anlatılmaktadır.

Mutlaka soruyorsunuzdur: Bu Tora'da yazılı olduğuna göre, bu kuralı Moşe Rabenu'nun ayrıca koymasına neden gerek vardı? İşte Tora'nın emri zaten bu yönde! Ama Rambam bunu şöyle açıklamaktadır: Kutsal ve Mübarek Tanrı'nın Sinay Dağı'nda emretmiş olmadığı herhangi bir şey, daha önceleri uygulanıyor idiyse bile, Tora'nın bir *mitsvası* olarak sayılmaz (*İlhot Evel* 1:1).

“Terefa” Hayvan

Yaprak

22

Bu yaprakta bir hayvanın “*terefa*” olması hakkında bilgi alıyoruz.

“*Terefa*” teriminin ne anlama geldiğini açıklamak için öncelikle bir noktayı hatırlamamız gerekir: Tora, “*şehita*” adı verilen kesim işlemi olmadan ölmüş bir hayvanı veya kuşu yememeyi emretmiştir. Buna ek olarak Tora, “yırtılmış” bir hayvanın, örneğin kırdan onu avlamak isteyen bir aslan veya kurt tarafından pençeyle yaralanmış bir hayvanın yenmesini de yasaklamaktadır ve bu hayvanı “*şehita*” ile öldürmek işe yaramayacaktır. Böyle bir hayvana “*terefa*” adı verilir.

Acaba bir aslan tarafından kulağından yaralanmış bir hayvan da “*terefa*” sayılır mı? Hayır! *Beezrat A-Şem, Masehet Hulin*'de, “*terefa*” türlerini ve hangi hayvanın “*terefa*” sayıldığını öğreneceğiz. Örneğin akciğerinde çok küçük de olsa bir delik açılmış bir hayvan “*terefa*” olur.

Şunu bilmek önemlidir: Bir hayvan yalnızca, yırtıcı bir hayvan tarafından yaralandığı zaman değil, akciğerinde bir bıçak veya bir iğneyle delik açıldığı zaman da yenmesi yasak bir “*terefa*” haline gelir.

Sefer A-Hinuh (Paraşat Mişpatim, mitsva 73), genel olarak, Tora'nın Yahudilere yemeyi yasakladığı yiyeceklerin sağlıklı olmadığını yazar. Doğru; neyin sağlıklı olduğunu her zaman bilmemekteyiz, ama evreni yaratmış olan Kutsal ve Mübarek Tanrı her şeyi bilmektedir.

Hırsızlıktan Kurtaran Örtü (devam)

Bu özel ilave, oğlunda bir ağırbaşlılık ve bir Yahudi ciddiyeti yaratacak ve bu da onu normalin ötesinde bir Tanrı korkusuna sevk edecekti. Böyle bir Tanrı korkusuna sahip olduğunda da hırsızlık diye bir şey kesinlikle söz konusu olmayacaktı.

Oğlu Nahman'a “Beni iyi dinle sevgili oğlum” dedi. “Tanrı korkusuna sahip olmak için başının her zaman bu özel gocukla örtülü olmasına titizlikle dikkat et.”

“Sadece bu da değil” diye ekledi annesi rica ederek, “*yetser* aranın (kötü eğilim) sana karşı etkili olmaması için her zaman dua et ve günden günde daima uzak dur oğlum!” dedi.

Annesi bu isteğinin sebebini ona açıklamamıştı. Ama Rav Nahman, annesinin neden kendisine bu talimatı verdiğini anlamadıysa da onun sözlerini dinledi.

Hahamlarımızdan
MAASELER

Devamı
219'da

A-Osek BeMitsva, Patur Min A-Mitsva**Yaprak****23**

Yakınlarından biri vefat eden bir kişinin, bu yakınına saygın bir cenazeyle onurlandırması *mitsva*dır.

Bu bağlamda, *Gemara*'da çok orijinal bir kural öğrenmekteyiz: *Avel* (yas tutan) kişi, cenaze vaktine kadar yemeklerini *beraha* söylemeden yer, dua etmez ve *Keriat Şema* okumaz! Neden? Çünkü genel bir kural yürürlüktedir: “*A-Osek BeMitsva, Patur Min A-Mitsva*” (bir *mitsva* ile meşgul olan kişi, başka bir *mitsva*dan muaftır). Başka bir deyişle, *avel* kişi, müteveffa yakınının cenazesiyle meşgul olduğundan, başka *mitsvaları* yerine getirmekten muaftır.

Ama önemli bir noktaya dikkatinizi çekelim: Bir *mitsva*yla meşgul olan kişi başka *mitsvaları* yerine getirmekten muaftır; ama hiçbir günah işlememe konusunda dikkatli olma yükümlülüğü tabii ki hâlâ geçerlidir. Başka bir deyişle “yap” şeklindeki başka *mitsvalardan* muaftır, ama “yapma” şeklindeki emirleri ihlal etmesi yasaktır.

Gemara'da bundan başka, yakın akrabasının öldüğü gün içinde, *avel* kişiye “*onen*” adı verildiği, et yemesinin ve şarap içmesinin yasak olduğu öğretilmektedir.

Öğrenim Yöntemleri – Tora'dan İmlar**Yaprak****24**

Bir *avelin*, bir yakını vefat ettiği zaman giysisini yırtması *mitsva*dır. Ayrıca *avelin* tıraş olması da yasaktır.

Gemara'da bu *alahaların* Tora'da ima edildiğini öğreniyoruz.

Tora'da, Mişkan'ın ibadete açıldığı günde Aaron A-Koen'in oğulları Nadav ve Aviu'nun, tütsü yakmak için izinsiz olarak Mişkan'a girdikleri ve bunun sonucunda öldükleri anlatılmaktadır.

Bu olay sonrasında Moşe Rabenu, Aaron A-Koen'e ve Nadav ile Aviu'nun kardeşlerine, kendilerini ilgilendiren özel bir kural olduğunu söylemiştir: “*Moşe, Aaron'a ve oğulları Elazar ve İtamar'a 'Saçınızı uzatmayın ve giysilerinizi yırtmayın...' dedi*” (Vayikra 10:6). Moşe'nin bu iki konuyu vurgulamasından, saç uzatma ve giysileri yırtmanın birer yas işareti olduğu anlaşılmaktadır. Mişkan'ın ibadete açıldığı o günün özel niteliği nedeniyle bunlar “Aaron ve oğulları için” yasaktı – ama buradan öğrenildiği üzere, yedi yakınından biri ölen kişi saçlarını uzatmalı ve giysilerini yırtmalıdır.

Kim Kimdir?**Babil'deki Üçüncü Nesil Amoraim****Öğretisi**

Amora Rav Şeşet, *Mişna* ve *Barayta* öğretileri hakkındaki uzmanlığı ile ünlenmişti ve Yisrael'in hahamları *Mişna*'nın içinden bir *alahayı* açıklığa kavuşturmak istediklerinde, sorularını Rav Şeşet'e yöneltirler, o da kafalarındaki soru işaretlerini tamamen giderirdi (*Zevahim* 96b ve *Yevamot* 35a).

Neslinin hahamları Rav Şeşet'in Tora'daki büyüklüğünü çok takdir ederlerdi. *Amora* Rava bir keresinde, Rav Şeşet'in, kendisiyle birlikte *alaha*,

Sifra, *Sifre*, *Tosefta* ve tüm *Gemara*'yı öğrendiğini söylemiştir (*Şevuot* 41b). Hahamlarımız, *alaha* alanında birbirlerinin öğrenimini “keskinleştiren” *talmid hahamlara* örnek vermek istediklerinde, Rav Şeşet ile öğrenim partneri *Amora* Rav Hisda'yı gösterirlerdi.

Rav Şeşet'in Tora'yı öğrenme şekli *Gemara*'da tarif edilmekte ve onun, tüm öğrenimini her otuz günde bir ezberden tekrarladığı belirtilmektedir (*Baba Batra* 9b).

**Rav
Şeşet**

Bir Tora Büyüğünün Vefatı Büyük Bir Kayıptır

Yaprak

25

Bu yaprakta, bir kişi öldüğü zaman, ardından “*esped*”, yani ölümünün insanlar için ne kadar büyük bir kayıp olduğunu vurgulayarak onu onurlandırma amacıyla “övgülü bir konuşma” yapmak gerektiği öğrenilmektedir.

Gemara, Bar Avin adında bir “*safdan*”dan (“*esped*” yapan kişi) bahseder. Neslin büyüklerinden biri vefat ettiği zaman, Bar Avin *esped* konuşmasına “Kaybettiğimiz şahsa değil, yastakilere ağlayın; çünkü ona istirahat, bize ise figan var!” sözleriyle başlamıştı. Demek istediği şuydu: “Tora alanında yüksek düzeye ulaşmış birinin aramızdan ayrılması nedeniyle ağlamamız ve yas tutmamız gerekiyor; çünkü bu bizim için büyük bir kayıp. Örneğin artık ondan Tora öğrenemeyeceğiz. Ama onun için üzülmemize gerek yok, çünkü o zaten Gan Eden’e gidiyor.”

Gemara bunun ardından, *tsadikler* bu dünyadan ayrıldıkları zaman bunun ne kadar büyük bir kayıp olduğunun Gökler tarafından da gösterildiğini belirtmektedir. Örneğin Rabi Abau vefat ettiği zaman, Kesari şehrinde bulunan sütunlardan sular akmıştı ve bu büyük kayıp nedeniyle sanki onlar da ağlıyormuş gibi görünüyordu.

Rabi Yose vefat ettiğinde, Tsipori şehrinin çatı oluklarından kan akmıştı! Rabi Yaakov vefat ettiği zaman gün ortasında yıldızlar görünmüştü. Rabi Meşarşıya vefat ettiğinde hurma ağaçları hurma yerine diken vermişti. Tüm bunlar, büyük bir Tora adamını kaybettiğimiz zaman Göklerde bizim için ne kadar büyük bir keder hissedildiğini göstermek içindi.

Bet-Amikdaş ve Yeruslayim İçin Yas Tutmak

Yaprak

26

Gemara, Tanrı korusun, bir Sefer-Tora’nın yandığını gören kişinin giysilerini yırtması gerektiğini söylemektedir. *Gemara*, Yeruslayim’i ve Bet-Amikdaş’ı yıkık halde gören bir kişinin de keder ve yas işareti olarak giysilerini yırtması gerektiğini belirtmektedir.

Peygamber Yirmeyau’nun kitabında (Yirmeyau 41:5), I. Bet-Amikdaş’ın yıkılışından sonra, bu durumdan haberdar olmayan seksen kişinin Yeruslayim’e çıktığı anlatılmaktadır. Bu kişiler yanlarında, Bet-Amikdaş’ta gerçekleştirmek üzere bir *Minha-korbanı* getirmişlerdi ve Yeruslayim’e yaklaştıkları zaman Bet-Amikdaş’ın yıkılmış olduğunu görünce, bundan duydukları korkunç kederle giysilerini yırtmışlardı.

Gemara’nın belirttiği üzere, bu olaydan, Bet-Amikdaş’ı yıkık halde görünce giysileri yırtmak gerektiğini öğreniyoruz.

Rabi Elazar şöyle demiştir: Bet-Amikdaş’ı yıkık halde gören kişi “*Atalarımızın Seni övdükleri kutsal Evimiz ve görkemimiz ateşle yandı ve göz dikilen tüm yerlerimiz yıkıntıya dönüştü*” (Yeşayau 64:10) pasuğunu söylemelidir.

Hahamlarımız “Her kim Yeruslayim için yas tutarsa, onun sevincini görmeye nail olacaktır” demişlerdir.

Hevra Kadişa

Yaprak

27

Vefat eden bir kişinin ihtiyaçlarıyla meşgul olmak bir *mitsvadır*.

Bu nedenle eğer şehirde bir kişi ölürse, şehirdeki zanaatkarların, müteveffanın gömülmesi için ne yapabileceklerini değerlendirmek üzere işlerine ara vermeleri bir *mitsvadır*.

Gemara, Babil’deki “Dromta” şehrinin sakinlerinin bir grup insanı görevlendirdiklerini anlatmaktadır. Bu grubun görevi, ölen kişilerin ihtiyaçlarıyla ilgilenmekti ve böylece, şehirde bir kişi öldüğü zaman tüm zanaatkarların, işlerini bırakmaları gerekmiyordu, çünkü bu amaçla kurulmuş olan grubun ölen kişiyle ilgileneneğini biliyorlardı.

Günümüzde de böyle gruplar vardır ve ölümlerin ihtiyaçlarını karşılayan bu gruplara “*Hevra Kadişa*” (kutsal topluluk) adı verilir.

Bir ölüyü gömmek *mitsvası* çok önemlidir! *Masehet Sota*’daki bir *mişna*, Moşe Rabenu vefat ettiği zaman onu Bizzat Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın gömdüğünü anlatmaktadır!

Ölüleri gömmek “*hesed şel emet*” (gerçek iyilik) olarak adlandırılır. Neden? Çünkü ölmüş bir kişiye iyilik yapan kişi, o kişiden bunun karşılığını alamayacağını bilmektedir ve bu nedenle buna “gerçek iyilik” denmektedir (Raşi’nin Bereşit 47:29 açıklamaları).

Öğrenim Yöntemleri – Koenleri Onurlandırmak

Yaprak
28

Gemara’nın anlattığına göre Rabi Yişmael, Tora’nın pasuklarından, Koenleri onurlandırma şeklinde özel bir *mitsva* olduğunu öğrenmiştir.

Emor *peraşası*nda, Koenler hakkında “*Onu kutsal tutmalısın; çünkü Tanrı’na ait yiyeceği o sunmaktadır*” (Vayikra 21:8) diye yazılıdır. Başka bir deyişle Koenleri “kutsal tutmak” gerekmektedir. Bundan kasıt, Koen’i özel biri olarak görmek ve onurlandırmak gerektiğidir, çünkü Koenler *korban*ları sunmaktadırlar.

Bu nedenle Koen, Tora’ya ilk sırada çağrılma hakkına sahiptir ve yine aynı nedenle *Birkat A-Mazon* söylemeden önce “*zimun*” adı verilen daveti (bkz. I. Kitap, sayfa 38) yapma onuru da Koen’e verilir.

Sefer A-Hinuh (*mitsva* 269), Kutsal ve Mübarek Tanrı’nın bize Koenleri onurlandırmamızı emretmesinin sebebini, Koenlerin Tanrı’nın hizmetkârları olmasıyla açıklar. Koenler Bet-Amikdaş’ta görev yapmakta ve *korban* işlemlerini gerçekleştirmektedirler ve bu nedenle Koenleri onurlandırmak, Bizzat Tanrı’yı onurlandırmak gibi kabul edilir.

Mişna Berura’nın (*siman* 167) yazdığına göre, Hahamlarımız, bu *mitsva* konusunda dikkatli olanların uzun bir ömre nail olacaklarını söylemişlerdir.

“Leh LeŞalom” Mu, “Le BeŞalom” Mu?

Yaprak
29

Vefat eden bir kişiye veda edildiği zaman “*leh be-şalom*” (selametle git) denir. Buna karşılık canlı biriyle vedalaşıldığında, örneğin başka bir yere giden bir arkadaş uğurlandığı zaman, “*leh le-şalom*” (selamete git) selamı kullanılır.

Aradaki fark nedir?

İnsan bu dünyadan ayrıldığı zaman artık onun için dua etmek mümkün değildir. Bu dünyada her ne yaptıysa, karşılığını Gelecek Dünya’da alacaktır. Bu nedenle ona “*leh be-şalom*” denir: “Gelecek Dünya’ya, bu dünyada yapmış olduğun iyi eylemlerle git.”

Ama bir arkadaşla vedalaşıldığı zaman kendisine “*leh le-şalom*” denir. “Git ve gittiğin yerde sana selamet olsun.” Başka bir deyişle onu başarı dilekleriyle mübarek kılmaktayızdır (Ritba).

Gemara’da, Rabi Levi’nin şu sözlerini öğreniyoruz: Her kim Tora öğrenimi için çaba göstermeye ara vermez, sinagogda dua etmekten çıktığında Tora öğrenmek için *bet midraşa* ve sonra da dua etmek için tekrar sinagoga giderse, çok yüksek bir düzeye nail olur!

